

International Journal of Advanced Academic Studies

E-ISSN: 2706-8927

P-ISSN: 2706-8919

www.allstudyjournal.com

IJAAS 2020; 2(3): 45-51

Received: 11-04-2020

Accepted: 13-05-2020

پوهنپار ظهیرالدین اواب
عضو دپیار تمننت تعلیمات اسلامی
دانشکده شرعیات دانشگاه بغلان

دعا، سپر مومن از دید گاه قرآن

پوهنپار ظهیرالدین اواب

1. چکیده

هرگاه انسان در غایت تدنس و آلودگی به گناه قرار دارد، لذا نیازش به وسایل شرعی وجود دارد که انسان جهت رفع نیازمندی خویش از آن دربر آورده شدن حواجی شرعی و انسانی خویش استفاده نماید، تا از گیرماندن در دام دسایس شیطانی در امان بماند، حال یکی از این وسایل شرعی که جواز آن مورد اتفاق همه است دعا است، که در قرآن کریم هم در مواضع متعدد به آن اشاره شده و برای آن شرایط و ارکان در نظر گرفته شده و برای کسانی که از آن انکار و باورزد عواقب چون داخل شدن در جهنم بیان شده است.

بنابراین مقاله تعریف دعا، شرایط دعا، فضیلت دعا، آثار دعا، اوقات اجابت دعا، اسباب آن در روشنی آیات قرآن کریم و سنت نبوی صلی الله علیه و سلم به بحث گرفته شده تا باشد در این بخش ممد واقع شده و با استفاده از این مقاله و در نظر گرفتن این شرایط و آداب از خرافات و شریکات در دعا در امان بمانیم.

کلید واژه ها: دعا، مومن، شرایط، آداب دعا، فضیلت دعا، اوقات اجابت دعا، اسباب آن.

2. مقدمه

حمد و ثنا و ستایش خاص الله جل جلاله را است. اوتعالی را سپاس می گوئیم و از او استعانت و استغفار می طلبیم، و از بندگی های درون و زشتی های نهان به او پناه می بریم، هر که را الله متعال هدایت کند او را گمراه کننده نیست و هر که را الله متعال گمراه کند او را هدایت گری نیست. و گواهی می دهیم که معبودی به حق جز الله جل جلاله نیست، یگانه است و او را شریکی نیست. و گواهی می دهیم که محمد صلی الله علیه و سلم بنده و رسول اوست. دورود و سلام فراوان بر او و آل و یاران او باد. اما بعد: نقطه اوج عبادت، دعا است، دعا اسلحه و تکیه گاه انسان است. دعا برآورنده نیاز بنده به پروردگار است. اما چه بسا که شیطان این اسلحه را بر ضد آدمی بکار می برد. آن هنگام که بنده بجای یا الله مدد، یا پیر مدد، یا شیخ عبدالقادر جیلانی مدد و یا فلان مدد می گوید. و بجای یا الله به فریاد بر سر، می گوید؛ یا فلان ولی و فلان شیخ و پیر ادرکنی، آن زمان است که الله قادر و توانا ندای دهد: من از تمام شریکان بی نیازترم هر کسی در هر عملی برایم شریک مقرر کند من آن عمل را تماماً به شریک خود واگذار می کنم. من از همه شرکاء بی نیازترم، الله جل جلاله چنین دعای را قبول نمی کند و آن دعا را به همان کسان و اگذار می کند که از آن ها خواسته شده. بنده باید با ذات اقدس الهی مناجات و عرض و حاجت کند و حوائج خود را با او در میان بگذارد، زیرا اوتعالی نه امیر گذاشته و نه حاجبی و درباری، و نه وزیر گماشته و نه وکیل و معرفی. هر که خواهد گوید. بیا و هر چه خواهد گوید بخواد کبر و ناز و حاجب و دربار در این درگاه نیست. هر کس در هر جا که خواهد می تواند با جناب او سخن گوید، اوتعالی به هر دل و هر زبانی آگاه است، نه مترجم می خواهد و نه واسطه و رشوه. و هرگز نفرموده مقربین مرا بخوانید و یا کسی را واسطه و همراه بیاورید، بلکه فرموده، ایمان و تقوی و زاری خود را وسیله دانید و بوسیله این ها بچوئید نه آنکه این ها را بخوانید، چنانکه در سوره مائده فرموده: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾ (سوره المائده، آیت: 35).

ترجمه: ای مومنان از الله بترسید و بسوی او وسیله بچوئید. و نفرموده (ادعوا الوسيله) وسیله را بچوئید. شبانه روز پنج مرتبه از روی جود و کرم بند گانش رابه درگاه خود می خواند تا به او و تقرب چوئند و با او تجدید عهد بندگی کنند، عجب پروردگار کار ساز بنده نواز دانای راز بی نیازی است فشرگه اله ثم شکر اله.

Corresponding Author:

پوهنپار ظهیرالدین اواب
عضو دپیار تمننت تعلیمات اسلامی
دانشکده شرعیات دانشگاه بغلان

6. فضیلت دعا

دعا کردن یکی از بهترین اعمالی است که هم الله جل جلاله در قرآن کریم و هم پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم در احادیث شریف تاکید بسیار نموده اند. بنابراین دعا بهترین توشه ی روز آخرت و بزرگترین مراد و مقصود مؤمنان و نیکوکاران به شمار می رود، و در عین وقت عبادت مهمی است.

7. فضیلت دعا از قرآن کریم

الله متعال می فرماید: {وَقَالَ ادْعُوا نِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ} (سورة المومن، آیت: 60).

ترجمه: و پروردگارشما فرمود: مرا با خلوص دل بخوانید تا دعای شمارا مستجاب کنم و آنان که از دعا و عبادت من روی گردانند و سرکشی کنند، زود با ذلت و خواری در دوزخ وارد می شوند.

ومی فرماید: {وَ اِذَا سَأَلَ لَكَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ اُجِيْبُ دَعْوَةَ الْاِدْعَا عِيْ اِذَا دَعَا فَاِيسْتَجِيْبُوْا لِيْ وَاَلِيْمُوْا لِيْ لَعَلَّكُمْ يَرْشُدُوْنَ} (سورة البقرة، آیت: 86).

ترجمه: و چون بندگان من از دوری و نزدیکی من از تو پرسند، بدانند که من به آن ها نزدیکم و هر که مرا بخواند، دعای او را اجابت کنم. پس بایستی دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان بیاورند، باشد که راه سعادت یابند.

8. فضیلت دعا از سنت مطهره نبی اکرم صلی الله علیه وسلم

رسول اکرم فرموده اند: (الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ) (1481:8).

ترجمه: دعا همان عبادت است.

و فرموده اند (اِنَّ رَبِّكُمْ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى حَيٌِّّ كَرِيْمٌ يَسْتَحْيِيْ مِنْ عِبْدِهِ اِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ اِلَيْهِ اَنْ يَّرُدَّهُمَا صِفْرًا خَائِبِيْنِ) (2239:1).

ترجمه: پروردگار تبارک و تعالی شما دارای حیا و کرم است و از بندگی خود شرم می کند که هرگاه دو دستش رابه سوی او بلند کند، آن را خالی برگرداند.

و احادیث دیگر نیز در صحاح سته و کتب معتبر حدیث وجود دارد که در آن فضیلت و امتیاز دعا بیان شده که بنابر عدم گنجایش این رساله ما به تور مشتم نمونه خروار این دو حدیث را ذکر کردیم.

9. شروط دعا

اول توحید و اخلاص در دعا الله جل جلاله می فرماید: {قُلِ اللهُ اَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِيْنِيْ ۚ فَاَعْبُدُوْا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُوْنِهٖ ۗ قُلِ اِنَّ الْاَخْسَرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِلَّا ذٰلِكَ هُوَ الْخٰسِرٰنَ الْمُبِيْنٰ ۝۱۵} (سورة الزمر، آیت: 14-15)

ترجمه: بگو من الله یکتارا می پرستم و دینم را خاص و خالص برای اومی گردانم. شما هم ای مشرکان هر که را می خواهید جز الله بپرستید.

الله جل جلاله می فرماید: {لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا يَسْتَجِيْبُوْنَ لَهُمْ نَسِيْءٌ اِلَّا كَيْسِيْفٌ يَلْبَسُوْنَ ۗ فَاِنَّهُمْ لَمَلْءٌ نَّجِسٌ لَمْ يَحْسُبُوْا ۗ وَمَا هُوَ بِلِيْغِهِمْ وَاَمَّا دَعَا الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ} (سورة الرعد، آیت: 14).

ترجمه: دعوت الله و رسول، به حق و حقیقت است، ولی دعوت غیر الله همه دوروغ است. هیچ حاجتی را از خلق بر نیاورند مانند، آن کس که دست بر چاه آبی فروبرد که بیاشامد و دستش به آب نرسد. و کافران جز به حرمان و گمراهی دعوت نمی کنند.

شرط دوم: اینکه خوردن و آشامیدن و پوشیدن از حلال باشد

3. اهمیت تحقیق

دعاهم باید مطابق با قرآن و سنت باشد زیرا یکی از حقوق الله جل جلاله بر بنده این است که او را به همان نحوی که خود او فرستاده اوست برساند و بخواند، و چنانکه او خواسته او را بندگان کند و از برنامه و قانون او تخلف نکند و به همان اسماء و صفات که الله متعال معرفی کرده او را صدازند، متأسفانه بسیاری از مردم رامی بینیم که بعضی از اذکار را ورد خود ساخته و به خواندن آن ها صبح و شام مبادرت می ورزند، در حالیکه خواندن این اذکار نه از آیات قرآنی بوده و نه از احادیث نبوی، و نه هم در کدام حدیث و اثری خواندن آن ها ثابت شده است، حتی در خواندن بعضی از این اذکار مبالغه و گزاف گوی های زیادی بعمل آمده است، و بمنظور تشویق و ترغیب خواننده روایات و اسناد بی اساس و بی محتوای ساخته و بافته عده ی از مردم بی خرد و نادان در آن ها مندرج و ثبت شده است، و از طرف دیگر بعضی از چاپخانه ها که هدف شان جز فروش نشرات شان چیزیذ دیگری نیست آن را به نشر سپرده اند. مقاله حاضر (دعا سپرمومن از دیدگاه قرآن) حاوی آداب دعا، شرایط دعا، اوقات اجابت دعا، و اسباب آن، و اینکه چرا دعا قبول نمی گردد؟ و چرا مسلمانان بر دشمنان شان پیروز نمی شوند؟ و دعا های که بنده مسلمان از آن منع شده، بامید آنکه این کار فقط برای رضا و خشنودی الله متعال و پیروی از سنت پاک پیامبر صلی الله علیه وسلم باشد.

4. روش تحقیق

در علوم مختلف روشهای مختلف برای تحقیق و استنباطات وجود دارد، همچنان روشهاییکه علوم مختلف اسلامی از آنها برای تحقیقات خود استفاده میکنند وجود دارد مثل، 1- روش عقلی این روش را روش استدلالی، قیاسی و برهانی نیز می گویند و علوم که به این روش ارتباط دارند علوم عقلی می گویند. 2- روش نقلی، همچون تاریخ، حدیث (علم حدیث، درایه) رجال علوم القرآن اخلاق اسلامی و غیره از این روش استفاده میکنند. 3- روش شهودی اعتماد بر شناخت شهودی و مبنی قرار دادن آن برای تفسیر عالم و شناخت الله متعال روشی است که در عرفان به عنوان روشی اساسی پذیرفته شده است. 4- روش ترکیبی منظور از روشی ترکیبی سه روش فوق یادوروش از آن ها می باشد. 5- روش عقلای این روش از جمله ویژگیهای فقه و اصول فقه می باشد جزء کامل ترین روش های تحقیق در علوم است من در این مقاله از روش نقلی استفاده کرده ام به امید قبول شدن دعاهای شرعی همه مسلمین به خصوص ملت مسلمان افغانستان.

5. دعا در لغت و اصطلاح

دعا در لغت: حاجت خواستن، استغاثه به خداوند جل جلاله، استدعای برکت، (لغت نامه دهخدا) و گاهی مطلق خواندن از آن منظور است. در اصطلاح: دعا عبارت است از: خواستن حاجت از الله متعال. یا صدا زدن و مدد خواستن در حل مشکلات خود از الله متعال. و از دعا دیگر مشتقات آن در قرآن کریم به چندین معنا به کار رفته است که از جمله آن ها، خواندن، دعا کردن، خواستن از الله جل جلاله، ندا دادن، صدا زدن، دعوت کردن به چیزی یا به سوی کسی، استغاثه و یاری خواستن؛ عبادت کردن و غیره می باشد.

وَأَسْتَسْقَى، ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَقَلَبَ رِءَاءَهُ (1014:7).
ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم برای طلب باران دعا کرده، روبه قبله ایستادند وعبای خود را زیوررو (معکوس) بر تن کردند.

۶- خشوع و حضور دل در دعا همراه با صدای کوتاه. الله متعالی می فرماید: {إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ} (سورة الأنبياء، آیت: 90).

ترجمه: زیر آن ها درکارهای خیر عجله می کردند و در حال امید و بیم مارا می خواندند و همیشه به درگاه ما متواضع و فروتن بودند

و همچنان در حدیث شریف آمده: {إِنَّكُمْ لَيْسَ تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا، إِنَّكُمْ تَدْعُونَهُ سَمِيعًا قَرِيبًا وَهُوَ مَعَكُمْ} (23:5).

ترجمه: شما کز و غایب را نمیخوانید، بلکه شنونده ی نزدیک را میخوانید که باشماست.

۷- اینکه در دعا کردن همچنان التماس وزاری نماید. عایشه رضی الله عنها می گوید (حتی إذا كان ذات يوم، أو ذات ليلة، دعا رسول الله صلی الله علیه وسلم، ثم دعا، ثم دعا) (6391:7).

ترجمه: شبی یاروزی بود و رسول الله صلی الله علیه وسلم پروردگار را خواند سپس او را خواند، سپس او را خواند.

۸- در دعا کردن با نام های الله جل جلاله به اوتوسل جوید. الله جل جلاله می فرماید: {وَبِاللَّهِ الْأَسْمَاءِ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَذُرُوا الدِّينَ يُلْحِقُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْرُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ} (سورة الأعراف، آیت: 180).

ترجمه: والله دارای زیبا ترین نام ها است، اوتعالی را بآن بخوانید، وآنرا که در نام های او به تحریف دست می زنند، واگذا رید که به زودی به کردار بدشان مجازات خواهند شد.

و در حدیث شریف آمده (دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَدْ قَضَى صَلَاتَهُ وَهُوَ يَتَشَهَّدُ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ الْأَحَدَ الصَّمَدَ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ أَنْ تُعْزِمَ لِي ذُنُوبِي إِنَّكَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ. فَقَالَ: قَدْ غُفِرَ لَهُ) (35 : 15)

ترجمه: روز رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وارد مسجد شد ند که مرد نماز خوانده و درتشهد اخیر نشسته ومی گوید: پروردگارا من از تو می خواهم ای الله یگانه بی نیاز که کسی را نزاده وزاده نشده وهیچ کس او را همتا نیست اینکه گناهانم را ببخشی چراکه توبخشنده مهربان هستی. آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند: بی گمان بخشیده شد، بخشیده شد،

۹- به اعمال نیک و صالح خود به الله جل جلاله توسل جوید. در حدیث صحیح از رسول الله صلی الله علیه وسلم آمده است (قصة ثلاثة رهط، ممن كانوا قبلنا، أوأهم المبيت إلى غار فسدت عليهم الغار صخرة من الجبل، فدعا الأول متوسلاً بمزيد برة بأبويه، والثاني بعفته عن الزنى مع عظم الداعي إليه، والثالث بحفظه الأمانة و ردها تامة مثمرة لصحبها، فانفرج في دعوة كل واحد منهم شيء منها، فلما انفرجت كلها خرجوا يمشون) (3-41)

ترجمه: از رسول الله صلی الله علیه وسلم ثابت است که سه نفر از مردم پیش از اسلام، به غاری پناه بردند. سنگی راه ورودی غار را بست. آن هابه الله جل جلاله متوسل شدند، اولین نفر به فرمانبرداری و طاعت پدر و مادر، دومی به پاکی و عفت خود از زناکاری باوجود سبب آن و نفر سوم به امانت داری و برگرداندن تمام امانت ها وسودان. و بدعای هر کدام از آن ها، اندکی از راه ورود باز می شد. با عای آخرین یعنی سوم کاملاً

در حدیث آمده: (ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ، أَشْعَثَ أُغْبِرَ، يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ، يَارَبِّ، يَارَبِّ، وَمَطَعَمَهُ حَرَامًا، وَمَشْرَبُهُ حَرَامًا، وَمَلْبَسُهُ حَرَامًا، وَغَذَى بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ؟) (1015:5).

ترجمه: رسول اکرم صلی الله علیه وسلم از مردی یاد کردند که سفر خود را طولانی می کند و باموی پریشان و رویی گردآلود دود ستنش رابه سوی آسمان بلند کرده، می گوید: الهایا، الهایا، در حالی که غذایش حرام، آبش حرام، لباسش حرام، و تغذیه شده به حرام است. پس چگونه الله متعال دعای او را اجابت کند (یعنی الله دعای چنین بندگان را اجابت نمی کند).

10. آداب دعا

۱- دعایباید با حمد و ستایش الله تبارک وتعالی و درود بر پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم شروع وبآن هابه پایان برسد. پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم به کسی که قبل از درود فرستادن برایشان، در دعا کردن عجله کرد فرمود (عَجَلْتُ أَيْهَا الْمُصَلِّي، إِذَا صَلَّيْتَ فَقَعَدْتَ فَاحْمَدِ اللَّهَ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَصَلِّ عَلَيَّ، ثُمَّ ادْعُ) (3476:1).

ترجمه: ای نمازگذار عجله کردی. هرگاه نماز خواندی و نشستی، الله رابه آنچه سزاوار است ستایش کن وبرمن درود بفرست، سپس الله را دعاکن)

وبه کسی که الله جل جلاله راستایش نمود و برایشان درود فرستاد، فرمود: (أَيْهَا الْمُصَلِّي ادْعُ تُجِبْ) (3476:5).
ترجمه: ای نمازگذار دعاکن که دعایت اجابت می شود.

۲- در دعا و خواهش از الله متعال، عزم واراده کند و یقین داشته باشد که الله متعال دعایش را می پذیرد.

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند: (إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ، وَلَا يَقُولَنَّ: اللَّهُمَّ إِن شِئْتَ فَأَعْطِنِي، فَإِنَّهُ لَا مُسْتَكْرَهَ لَهُ) (5-7)

ترجمه: هرگاه یکی یکی از شما دعا کرد، در دعا کردن عزمواراده کند و نباید بگوید: الهایا اگر خواستی به من بده؛ زیرا کسی الله جل جلاله را به انجام دادن کاری مجبور کرده نمی تواند.

۳- در اجابت دعا عجله نکند. پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند: (يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ، يَقُولُ: دَعْوَتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ) متفق عليه.

ترجمه: دعای یکی از شما قبول می شود تا وقتی که عجله نکند و نگوید: دعا کردم ولی مستجاب نشد.

۴- در دعا سجع (سخن با قافیه) نگوید یعنی باتکلف دعا نکند و صدای خود را بلند نکند. و در تفسیر تعدی وتجاوز در دعا، در این آیه سجع گفته شده است: {إِذْ عَاوَجَ رَبُّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ} (سورة الأعراف، آیت: 55)

ترجمه: پرورد گار خود را باتضرع و زاری بخوانید که الله هرگزستمکاران وتجاوزکنندگان را دوست ندارد.

ابن عباس رضی الله عنه به عکرمه رحمه الله فرمود: (... فَأَنْظِرُ السَّجْعَ مِنَ الدُّعَاءِ فَاجْتَنِبْهُ، فَإِنِّي عَهْدُتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ لَا يَفْعَلُونَ الْإِذَا لِكَ) (6337:7).

ترجمه: بنگراز سجع در دعا دوری کن؛ زیرا عهد من با رسول الله صلی الله علیه وسلم واصحاب او چنین بود، که از سجع دوری می کردند.

۵- در حال دعا روبه قبله بودن همراه با بلند کردن دودست، ووضو داشتن به خصوص در دعای طلب باران. چنان که در حدیث هم چنان آمده: (دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَضْرُوكَ إِلَّا بِشِيءٍ قَدَفَكَتَضَبَهُ اللهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ (21-3)

ترجمه: ای پسر چند سخن ارجمند را برایت تعلیم می دهم. الله را حفظ کن تا تورا حفظ کند. بیاد الله باش اوتعالی را دربرابرت می یابی. اگر چیزی می خواهی از الله بجو، و بدان که اگر تمام مردم جمع شوند تابه تونفعی برسانند، نفع رسانده نمی توانند مگر چیزی را که الله برایت نوشته است و اگر جمع شوند تابه تو ضرری برسانند، ضرری رسانده نمی توانند مگر آنچه را که الله برایت نوشته و مقدر کرده است، قلم هابرداشته شده و صحیفه ها خشک گردیده است.

۱۶- به گناهان خود اعتراف کند و از الله جل جلاله آمرزش بخواهد: از شداد بن اوس روایت است که پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند: سید استغفار این است که بگوید: (سیدُ الاستِغْفارِ أَنْ تَقُولَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لِإِلَهٍ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَنْطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّمَا صَنَعْتُ أَبُوؤ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي أَعُوذُ لِي فإِنَّهُ لَا يَغُورُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ قَالَ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مَوْقِفًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمِيسِيَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِفٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ) (124:17).

ترجمه: پروردگارا تواله منی معبود برحق جز تو نیست مرا آفریدی و من بنده توام و بر عهد و پیمان تو بقدر توان ایستاده ام، از شروزشتی آنچه انجام داده ام بتو پناه می جویم، به نعمت بر خویش وهم بر گناهانم اعتراف دارم، پس مرا ببامرز، زیرا گناهان راجز تو کسی نمی آمرزد. آنکه در روزان رابگوید در حالیکه به آن یقین دارد و در همان روز پیش از آنکه شب کند بمیرد، او زاهل بهشت است و آنکه در شب آن را بگوید در حالیکه به آن یقین دارد و پیش از آنکه صبح کند، بمیرد، او زاهل بهشت است.

۱۷- توبه کند و حقوق مردم را به ایشان برگرداند و از کسانیکه در حق شان ظلم و تجاوز کرده بخشش بخواهد تا دعایش را الله متعال قبول کند. پیامبر اکرم در مورد مردی که دو دست خود را بطرف آسمان بلند کرده و یارب یارب می گوید، فرمودند: در حالیکه طعام از حرام و لباس و از حرام و با حرام تغذیه شده چگونه دعایش مستجاب گردد؟ (23:11).

۱۸- بنده مسلمان باید اوقات و احوالی که در آن دعا مستجاب می گردد را غنیمت بشمارد از الله قادر و توانا جل جلاله باظهار عاجزی و بیچارگی و مراعات آداب دعا آنچه را می خواهد طلب نماید.

مطابق دستورات قرآن کریم و احادیث نبی اکرم صلی الله علیه وسلم این ها است شرایط و آداب دعا که باید مسلمانان برای اجابت و قبول شدن دعاهایشان در نظر بگیرند تا باشد دعاهایشان برای رفع حاجات و مشکلات شان کارگرواقع گردد.

11. ساعات و احوالیکه در آن دعا قبول می گردد

۱- دعا در شب قدر: الله جل جلاله می فرماید: { لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ } سورة القدر، آیت: 3.

ترجمه: شب قدر بهتر از هزار ماه است.....

رسول الله صلی الله علیه وسلم در پاسخ به سؤال عایشه رضی الله عنها که پرسید: در شب قدر چه بگوید، فرمود: (قُولِي: اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي) (45:14)

ترجمه: بگو بارالها تو بخشایش رادوست داری، پس

راه باز شد، از غار بیرون آمدند و رفتند.

۱۰- در دعا کردن، به دعاهای کامل و جامع روی آورد و بر آن ها درنگ و تأمل کند. در حدیث شریف آمده: (كَانَ رَسُولُ اللهِ يَسْتَجِيبُ الْجَوَامِعَ مِنَ الدُّعَاءِ، وَيَدْعُ مِاسُوِي دَالِكِ) (6-56)

ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم دعایی را مستحب میدانست که کامل و جامع بود (شامل دنیا و آخرت و دعایی با عبارات کوتاه و معنای بسیار) و آن حضرت دعاهای غیر این را ترک میکرد.

۱۱- دعاهار اید سه بارتکرار نماید. مطابق روایت حضرت عایشه رضی الله عنه که در شماره 7 گذشت

۱۲- گریه و ناله و زاری به الله جل جلاله: (عن عبدالله بن عمرو بن العاص أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَلَا قَوْلَ اللهِ جَل جَلالَهُ فِي إِبْرَاهِيمَ { رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مَنْ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي } الْآيَةِ. وَقَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ { إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تُعْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ } فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ أُمَّتِي أُمَّتِي وَيَكِي فَقَالَ اللهُ جَل جَلالَهُ يَا جَبْرِيلُ أَذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ وَرَبِّكَ أَعْلَمُ فَسَلَّهُ فَإِنَّهُ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَأَلَهُ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا قَالَهُ. وَهُوَ أَعْلَمُ. فَقَالَ اللهُ يَا جَبْرِيلُ أَذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ إِنَّا سَنَرْضِيكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسُوءُكَ) (9-35)

ترجمه: از عبدالله بن عمرو بن العاص روایت است که وقتی پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم فرموده الله جل جلاله در مورد ابراهیم علیه السلام (پروردگارا این بتها بسیاری از مردم را گمراه ساخته اند پس هر که از من پیروی کند، او از من است) و عیسی علیه السلام فرموده: (اگر آنان را عذاب کنی، بندگان توهستند و اگر از ایشان گذشت کنی تو خود دانی و توانی چرا که تو توانا و کار بجای) راتلاوت نمودند دودست شان را بلند نموده فرمودند اللهم امتی و گریه نمودند. الله متعال فرمود: ای جبریل نزد محمد برو بگو پروردگارت آگاه تر است و از او بیس چه چیز تورا به گریه آورد؟ جبریل علیه السلام نزد آن حضرت علیه السلام آمد ایشان سبب گریه رابه جبریل بازگنمود در حالیکه الله جل جلاله داناتر است. سپس الله متعال فرمود: ای جبریل برو و به محمد بگو ماتورا در مورد امت راضی می سازیم و تورا غمگین نخواهیم کرد.

۱۳- دعا در همه احوال و اوضاع: پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم می فرماید: (مَنْ سَرَهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيَتَكَبَّرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ) (16: 54)

ترجمه: آنکه خوشش آید اینکه الله جل جلاله دعایش را در وقت سختی و شدت و رنج قبول کند پس باید در وقت آسایش دعای زیاد بکند.

۱۴- عدم دعا بر اهل و اولاد و اموال: پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم می فرماید: (لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ لَا تُؤَافِقُوا مِنَ اللهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عَطَاءٌ فَيَسْتَجِيبُ لَكُمْ) (4-12)

ترجمه: بر نفس های خود و بر اولاد و اموال خود دعای بد نکنید تا موافق نشوید به ساعتی که الله تعالی در آن ساعت چون از عطا بی سوال شود برای شما اجابت کند.

۱۵- به جز الله جل جلاله از کسی دیگر چیزی نطلبید: پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم به ابن عباس رضی الله عنه چنین توصیه نمودند: (يَا عَلَامُ إِنِّي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ، أَحْفَظُ اللهُ تَجِدَهُ تَجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللهُ، وَإِذَا اسْتَعْنَيْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللهِ، وَأَعْلَمُ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوْ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ لَكَ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ

الله، فرمودند: تعجب نمودم از این کلمه چون دروازه های آسمان به روی آن بازگردید. ابن عمر رضی الله عنه فرمود: پس از آنکه سخن پیامبر اکرم صلی اله علیه وسلم درمور داین کلمه شنیدم هرگز آن را ترک نکردم.

۹- در وقت خواندن سوره فاتحه در نماز و حضور قلب و دقت و تدبیر به آنچه خوانده می شود: مطابق حدیث رسول الله صلی الله علیه وسلم که فرمودند: الله تبارک و تعالی فرمود: (قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نَصْفَيْنِ وَلِعَبْدِي مَسْأَلٌ فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ..... الخ) (904:5)

ترجمه: الله تبارک و تعالی می فرماید: من سوره فاتحه را بین خود و بنده ام از وسط نصف کرده ام و سهم بنده ام آن قسمت است که در آن از من می خواهد، وقتی بنده می گوید: {الحمد لله رب العلمین} الله بزرگ می فرماید: بنده ام مرستایش کرد، وقتی می گوید {الرحمن الرحیم} الله جل عظمته می فرماید: بنده ام مرامورد تمجید و سپاس قرارداد، وقتی بنده می گوید {ملک يوم الدين} الله بزرگ می فرماید: بنده ام مریزرگداشت، و وقتی که می گوید: {ایک نعبد وایک نستعین} الله بزرگ می فرماید: این سهم من و بنده ام است، و بنده ام هرچه رابخواد به اومیدهم. وقتی بند بگوید: {اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالین} الله بزرگ می فرماید: این سهم بنده ام است و هرچه رابخواد به اومیدهم.

۱۰- در وقت سجود: رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند: (أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ) (28:17)

ترجمه: نزد یک ترین جای بنده به الله جل جلاله در حال سجود است پس در آن بسیار دعا کنید. در ارتباط ساعات و احوالیکه در آن دعا قبول می شود مطابق آیات قرآن کریم و احادیث نبوی صلی الله علیه وسلم علما 29 اوقات را نوشته اند که بختتری عدم گنجایش این مقاله تنها ۱۰ اوقات آن را نوشته ام. واقعا اگر دعاهای مابشرایط و آداب که برای دعا در احادیث نبی اکرم صلی الله علیه وسلم آمده و در اوقات که برای اجابت آن است نمایم سپربزرگ برای مومن و راه حل تمام مشکلات مومن است، باتاسف که در جوامع اسلامی و جامعه افغانی ما در حالیکه مردم خود ساخت پابند دعا میدانند و در ارتباط دعا خیلی پافشاری می کنند ولی از شرایط و آداب شرعی ان آگاه نیستند که این عدم آگاهی ایشان سبب ایجاد بدعات در نفس دعا و اوقات آن می گردد.

12. نتیجه

. به نام خالق یکتا بعد از مطالعه و مراجعه دقیق به قرآن کریم و سنت نبوی صلی الله علیه وسلم به این نتیجه می رسیم که مطابق فرموده رسول الله صلی الله علیه وسلم به یقین که دعا روح و مغذ عبادت است ولی باتاسف که در جوامع امروزی ما مردم کمتر آگاهی از تعریف، شرایط، آداب، اوقات اجابت دعادارند که این عدم آگاهی سببی ایجاد خرافات و افراط و تفریط در دعا گردیده به یقین اگر به قرآن و سنت مراجعه شود و تمام حدود آن در نظر گرفته شود دیگر این بهران افراط و تفریط وجود نخواهد داشت که باید توجه جدی شود تا بتوانیم از این وسیله ی شرعی در حل مشکلات بشری و انسانی مان به شیوی مشروع از این وسیله کار بگیریم.

13. مناقشه

عده از دانشمندان الهی و غیر الهی به این مطلب رسیده اند که تنها

مراببخشای و بیامرز.

۲- دعای نیم شب و بدنبال نمازهای فرض: رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند: (يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ، يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ، مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ، مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَغُفِرَ لَهُ) (7:5)

ترجمه: الله تبارک و تعالی هر شب هنگامی که یک سوم از شب باقی می ماند، به آسمان دنیا فرود می آید و می فرماید: چه کسی مرا می خواند تا او را اجابت کنم و چه کسی از من چیزی می خواهد تا به او عطا نمایم و چه کسی مرا استغفار می کند تا گناهان او را ببخشایم.

۳- دعا در بین اذان و اقامت: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: (لَا يُرَدُّ الدُّعَاءُ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ) (241:2).

ترجمه: دعا بین اذان و اقامه رد نمی شود. ۴- دعا در وقت اذان برای نمازهای فرضی و در وقت جهاد و رویاروی بادشمن: از سهل بن سعد رضی الله عنه روایت است که پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند: (ثِنْتَانِ لِأُتْرَدَانَ أَوْ قَلَمًا تُرَدَانِ: الدُّعَاءُ عِنْدَ الْإِدَاءِ وَعِنْدَ الْبُأْسِ حِينَ يُلْحَمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا) (45:10).

ترجمه: دو دعا رد نمی شوند یا فرمود: کم رد می شوند: دعا در وقت اذان و در وقت جنگ (جهاد)، هنگامیکه برخی بابرخی دیگر در آویز می شوند.

۵- ساعت اجابت دعا در روز جمعه: پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: (فِيهِ - يَوْمَ الْجُمُعَةِ - سَاعَةٌ لَا يُوَفَّقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ) (5:7)

ترجمه: در روز جمعه لحظه ای است که اگر بنده مسلمان در آن لحظه دعا کند و از الله جل جلاله طلب چیزی نماید، الله جل جلاله حتماً دعای او را اجابت می کند.

۶- دعا در ساعتی از شب: پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم فرموده اند: (إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً لَا يُؤَافَقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَ ذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ) (125:5)

ترجمه: همانا در شب لحظه و ساعتی است که هرگاه مرد مسلمان آن را دریابد و خیری از کار دنیا و آخرت را از الله متعال طلبد، آن را به وی می دهد و آن در هر شب می باشد.

۷- در وقت نوشیدن آب زمزم: از پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم روایت شده که فرمودند: (مَاءٌ زَمَزَمٌ، لِمَا شَرِبَ لَهُ) (883:4)

ترجمه: آب زمزم به هر نیت و قصدی که نوشیده شود سودمند است.

۸- هنگام خواندن این دعا بعد از تکبیر احرام در نماز: (اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا). عن ابن عمر قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ إِذْ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْقَائِلِ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَنَا يَارَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَجِبْتُ لَهَا فَتَحَتْ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ. قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَمَا تَرَكَتُهُنَّ مُنْذُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ذَلِكَ) (1386:5).

ترجمه: از عبدالله بن عمر رضی الله عنه روایت است که فرمود: در اثنا نیکه ما پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم نمازی خوا ندیم مردی از حاضرین گفت: (الله اکبر کبیرا و الحمد لله کثیرا و سبحان الله بکره و اصیلا) رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند گوینده این سخن کیست؟ مردی از حاضرین گفت: من یارسول

درسایه مذهب، دین دعا، و نیایش بالله متعال است که می توان روان سالمی داشت. در این جا به عنوان نمونه نظریه چند تن از دانشمندان روانکا و روانپزشک را که معتقد اند بی دینی و عدم ارتباط بالله این آثار را نداشته و ندارد ذکر می کنم.

دکتر توماس هایس لوپ می گوید: مهم ترین مطلبی که من در طول چندین سال تجربه و آزمایش به دست آورده ام، این است که بهترین وسیله برای درمان بی خوابی نماز و نیایش است. باین قید که من پزشکم و این سخن رامی گویم که نماز و نیایش بهترین وسیله است که تاکنون برای توسعه اطمینان و تسکین اعصاب و آسایش و نشاط شناخته شده است.

دکتر آلکسیس کارل طبیب و نویسنده مشهور فرانسوی می گوید: دعا و نماز، قوی ترین نیرویی است که انسان ها می توانند ایجاد کنند؛ نیرویی که چون قوه جاذبه زمین، وجودی حقیقی دارد. در حرفه پزشکی خودمردانی را دیده ام که پس از اینکه هیچ یک از معالجات در ایشان مؤثر نیفتاده و از دارو مأیوس شدند، بانروی دعا و عبادت و نماز از بیماری و مالمخولیا رهای یافتند.

دیل کارنگی روانشناس مشهور غرب می گوید: در آمریکا به طور متوسط در هر 35 دقیقه یک نفر خود کشی می کند و در هر دو دقیقه یک نفر دیوانه می شود. اگر این مردم از تسکین خاطر و آرامش که دین و عبادت به آدمی می بخشد نصیبی داشتند، ممکن بود از اغلب این خودکشی ها و بسیاری از دیوانگی ها جلوگیری شود.

امام شاولی الله دهلوی می گوید: وقت دعا مورد قبول درگاه حق قرار گیرد بلاکف در پروردگارا دق الباب می کند، الله متعال در دل انسان القا می کند که برو حاجت آن انسان را حل کن در عوض من چند برابر برایت مزد می دهم، می گوید که من بارها این را در زندگی خود تجربه کرده ام.

نظریه من هم در این باب بعد از تحقیق و مطالعات که در این باب کردم این است که بهترین وسیله رسیدن به الله متعال و حل مشکلات دعا و نیایش است، چرا در قرآن کریم می بینیم که در سخت ترین شرایط انبیاء کرام، صحابه کرام هم از این وسیله کار گرفته اند، در قرآن کریم شیوه و آداب دعا هم در روایات مختلف ذکر شده، که نشاندهنده اهمیت دعا است.

14. نتیجه گیری

بعد از تحقیق و مطالعه در این بخش که در قرآن کریم بحث دعا، موارد دعا، آداب دعا، وسیله در دعا، نتیجه و کاربرد دعا در موارد که هیچ وسیله دگر در آن موارد کاربرد نداشته، دستور قرآن کریم به دعا در حالات شداید و رخا، در احادیث هم تعریف دعا، آداب دعا، کاربرد دعا در مواقع مختلف با انجام دادن دعا توسط پیامبر اکرم (صلی الله علیه وسلم) و یارانش، که حتی در غزه پیامبر اکرم (صلی الله علیه وسلم) به حد بادستان بلند دعا کرد، که دل ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) برایشان درمند شد و گفت یارسول الله چرا تا این حد خود را متاثر می سازی حتما دعا ترا الله متعال قبول می کند، در افعال و اقوال دانشمندان اسلامی هم می بینیم که آنها در این باب توجه خاص کرده اند در مورد تعریف آداب و موارد و مکانهای قبول شدن دعا تصنیفات داشته اند، مسلمانان را برای حل مشکلات شان بر دعا مطابق سنت رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دستور داده اند [تشویق کرده اند. در اقوال و افعال دانشمندان غیر اسلامی هم می بینیم که آنها در باب دعا و نیایش در مواقع که هیچ وسیله پزشکی دگری کاربرد نداشته اذعان کرده اند که این بهترین شیوه

و وسیله نجات، تسکین و آرامش خاطر است. لیذا باید مطابق دستور قرآن کریم و سنت نبوی (صلی الله علیه وسلم) از این وسیله شرعی برای حل مشکلات خود کابگیریم اما با احتیاط کامل که در این امر خطیر مبتلا به شرک نشویم که سبب هلاکت ما گردد.

Abstract

Whenever man is in a state of affliction and is guilty of sin, so needs to have the means of secularization, in order to satisfy man's need for it to be fulfilled by his religious and secular principles, to abandon his evil desires, one of these instruments of wisdom, It is prayer, which has been mentioned in numerous verses of holy Quran, and for which it is contemplated, and for those who deny it, the consequences of the intrusion of my temperament are expressed.

Mighty Allah: "I ask you to ask my Lord to accept me. For those who want to stop me, they will enter my mind for me."

Therefore, in this article, the definition of prayer, the conditions of prayer, the virtue of prayer in discussing the verses of the Qur'an and the prophet of the Prophet (pbuh) are discussed in this section and, using this article and considering these terms and conditions, we should stay away from the perspectives and traditions of the drama.

15. مأخذ

1. قرآن کریم.
2. الترمذی السلمي، محمد بن عیسی (ب ت) سنن الترمذی الناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت
3. الالبانی، محمد ناصر الدین، (۱۳۹۹ق ۱۹۷۹م) ارواء الغلیل فی تخریج احادیث منار السبیل. نشر: المكتبة الطبرانی، سلیمان بن احمد بن ایوب، (ب ت) معجم الاوسط طبرانی. نشر: دار الحرمین، القاهرة
5. الالبانی، محمد ناصر الدین، (۱۴۱۵ق ۱۹۹۵م) سلسلة الاحادیث الصحیحة وشیء من فقها. نشر: مكتبة النیسابوری، أبو الحسین مسلم بن الحجاج بن مسلم القشیری، (ب ت) صحیح مسلم. الناشر: دار الجیل بیروت
7. الدار القطنی، ابوالحسن علی بن احمد بن مهدی، المتوفی ۳۸۵ (ب ت) سنن الدار القطنی. نشر: دار الفکر، بیروت
8. البخاری، محمد بن اسماعیل ابوعبدالله البخاری الجعفی (۱۴۰۷ق ۱۹۸۷م) صحیح البخاری. نشر: دار ابن کثیر الیمامه
9. سجستانی، ابوداود سلیمان بن الأشعث (ب ت) سنن ابی داود. نشر: دار الکتب العربیة، بیروت
10. البیهقی، احمد بن الحسین بن العلی (ب ت) السنن الکبری للبیهقی نشر: جامع الحدیث.
11. القحطانی، سعید بن علی (ب ت) حصن المسلم من اذکار الکتب والسنة الناشر: وزارة الشؤون الاسلامیة والاقاف والدعوة والارشاد المملكة السعودیة.
12. الجرسی، خالد الجرسی (1-9-1391) دعاهاى جامع نشر: مكتبة قلم
13. ابن حنبل، احمد بن حنبل ابو عبدالله الشیبانی (ب ت) مسند الإمام احمد نشر: مؤسسة قرطبة القاهرة
14. الحاکم النیشاپوری، محمد بن عبد الله (1411-1990) مستند رک الحاکم الناشر: دار الکتب العلمیة بیروت
15. ابوعبدالله، محمد بن یزید (ب ت) سنن ابن ماجه الناشر:

دار الفكر بيروت.

16. البخارى، محمد بن اسماعيل بن ابراهيم (ب ت) ادب المفرد
الناشر: دار البشائر الاسلاميه بيروت.
17. الضبى، محمد بن فضيل (ب ت) الدعاء الناشر: موقع جامع
الحديث الطبراني، أبو القاسم سليمان بن أحمد (1413)
الدعاء الطبراني الناشر : دار الكتب العلمية - بيروت.